

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Србобрана“

За једну црквену уру.

У котару нашичком кандидира као владин кандидат тамошњи гроф а бивши бан и бивши члан српско-хрватске коалиције Теодор Пејачевић. Српско-хрватска коалиција кандидира тамо уредника „Рокрета“ Већеслава Вилдера, једнога од најбољих наших млађих људи, човјека свом душом заузета за мале људе, за слободу народну, и за нас Србе.

Да гроф Пејачевић није у тешки час изневјерио српско-хрватске коалиције, не би имали ништа против његова кандидирања. Али: на муци се познају јунаци. А гроф није био врстан да истраје на јуначкој муци до краја, него је опет прешао на страну мађарона, гдје је био и прије 1906. године. И стога сви народни људи морају бити против њега. Још и више него против оних који су увијек били на страни мађаронској, јер увијек је опаснији онај који је био с нама па нас изневјерио у тешко вријеме, него онај који никад није ни био с нама.

Нарочито би сви Срби у котару нашичком морали бити за Већеслава Вилдера, јер је мало Хрвата који су се толико за Србе излагали ударцима Рауховим као он.

Али, како чујемо, има тамо Срба који су из незнања за грофа, а има их у парохији ораховачкој који су зато за њега, што је српској цркви поклатио уру за звоник, која стоји 700 круна.

Срамота нам је ово исписати, и ми смо се тешко одважили док смо ово изнијели, ма да нам је поодавно јављено.

Размислимо, браћо, малко о овој ствари: Ораховичани хоће да се продаду мађарону за 700 К, или боље за једну црквену уру. Кад они то могу учинити, зашто то не би учинила свака српска парохија у земљи? А не бојте се, има у Мађара и мађаронских кандидата новаца доста. Мађарска влада потрошила је на изборе у Угарској 18 милиона круна. Могла би и у Хрватској купити 400 сатова црквених за 400 српских парохија. То би стало само 280 хиљада круна, ни трећину једног милиона. Зашто по тако јевтину цијену не би купили

свега српског народа. Кад је Ораховици стало више до црквеног сата него до цијеле земље, народа и образа, зашто би и ми други били другачији, зашто не би и на нашим црквама одбијали сати?

Зашто ли су, Боже, наши стари били будалести и крвили се и с Турчином, и са Швабом и са Мађаром? Та да су им хтјели поклонити се, купили би им они сваком сат, а камо ли сат црквени!

Чудне срамоте и покора од нас пред цијелим свијетом! У Хрватској избори, а у Пешти мађарска влада трпа на жељезницу силне, небројене сатове. Пролази туда странац, Енглец, Француз и пита човјек куд ће толики сатови.

— За изборе у Хрватску — одговарају им.

— Како за изборе? — чуде се странци.

— За сваки сат добијемо двије хиљаде српских душа — тумаче Мађари.

— За сат двије хиљаде! Много је, господо, много. Такове душе не вриједе сата, па ма их било и сто хиљада. Не вриједе. Продане душе нису вриједне филира нигдје на свијету, а камо ли сата црквеног. Осим да им откуцне смртни час, да таква отровила нема више на земљи.

Браћо из нашичког котара, Ораховичани, зар ћете пустити да се овако у свијету о нама мисли и говори? Зар ће вам сат црквени украсити вјеру, цркву, продичити вас и село ваше? Зар не продичују народ врједноћа, честитост, чисти образ, зар украс цркви није хришћански живот њезиних чланова, зар вјеру учвршћују сатови?

За турског вакта није било на српским црквама ни звона, а камо ли сатова, па је чврста остала вјера српска. Да су хтјели Срби поклонити се беговима, грофовима турским, намјестили би им на сваку цркву десет сатова а не један, да би уши заглухнуле од избијања њихова. Али зар би ми били ово што смо, да се то догодило?

Боље да нам црна земља прождере све цркве наше, него да образ изгубимо. Боље.

Поштен, јуначан, вриједан народ дићи ће у бољој згоди нове цркве, али оде ли поштење народно на бубањ, неће му цркве помоћи, а камо ли црквени сатови.

Чувајте и остављајте сваки број овога листа, јер ће вам требати и послије, да га читате.

Огласи рачунају се по ценовнику. Ако се више од три пута уврштају, рачунају се јефтиније.

Уредништво се налази у Николићеву улици бр. 6. Писма се шаљу уредништву „СРПСКОГ КОЛА народног листа“. Рукописи се не враћају.

Срби, одјекивала је некад кроз горе и равнице, покривене племеном српским, поносите и прелијепа ријеч српска: *Све за образ, а образ ни за што*. Пазимо да не умукне ријеч та, да се не изгуби из душе наше. Јер, умукне ли она, умукнуће и глас о нама као о људима и Србима.

А.

Избори.

Кандидати коалиције. У прошлом броју јавили смо за ове кандидате коалиције: Поп *Перо Крајновић* за Срб; поп *Пајо Обрадовић* за Грачац; д-р Винко Кришковић за Госпић; *Ј. Бананин* за Удбину; *Свет. Прибићевић* за Кореницу; д-р *Богдан Медаковић* за Плашки; Вл. Николић-Подрински за Огулин и Карловце; *Васо Муачевић* за Војнић; *Буде Будисаељевић* за Вргинмост; прото *Никола Ерцеговац* за Глину; д-р Лав Мазура за Петрињу; д-р *Богдан Стојановић* за Костајницу; д-р А. Бадај за Нову Градишку; д-р *Миленко Марковић* за Пакрац; Јосип Кршепелка за Ерцеговац; д-р Милан Ројц за Беловар; д-р Владимир Турковић за Пожегу; д-р Мато Латковић за Дарувар; д-р *Перо Белобрк* за Слатину; Јарослав Шуг за Вилић-Село; д-р Густав Гај за Винковце; Већеслав Вилдер за Нашице; д-р Фрањо Пољак за Д. Михаљац; *Раде Пауновић* за Нуштар; д-р Иван Палечек за Вуковар; *Стеван Чучковић* за Мартинце; д-р *Гавро Манојловић* за Илок; д-р *Душан Поповић* за Митровицу; д-р *Васа Вукадиновић* за Хртковце; д-р Пера Магдић за Врбовско; д-р Светимир Корпорић за Гарчин, ђенерал Шкрињар за Свети Иван Жабно.

Осим тога кандидује коалиција у котару Селце: д-ра Богослава Мажуранића; Бакар: Еразма Барчића; Карловац: д-ра Едмунда Лукинића; Загреб I.: д-ра Ђуру Шурмина; Загреб II.: грофа Мирослава Кулмера; Сисак: Гргу Тушкана; Криж: Евгенија Петрековића; Крижевци: Ђуру Копача; Копривница: д-ра Ивана Лорковића; Новиград: Перослава Љубића; Новска: д-ра Милована Жанића; Вировитица: д-ра Отона Гавранчића; Шид: д-ра Фрању Бенеша.

Сви самосталци дужни су живо и ватрено радити за ове кандидате.

Остале кандидате јавићемо у идућем броју.

Слатински котар. У слатинском котару кандидира С. с. с. и коалиција д-ра Перу Белобрка. Наши ратари раде за њега. Један ратар пише како је у његовом селу све за коалицију, осим једног човјека. Дјеца сеоска због тога вичу њему и његовим гдје их виде: мађарони, мађарони. Његови се сви поједоше од срамоте и пеују га сви, што је изван свега свијета и

срамоту и ругло и на њих навлачи, да им је мрско кроз село проћи, све кад би дјеца и ћутала. Али дјеца као дјеца, неће да ћуте, него се деру на сав мах.

Дјеца, додуше, нису од велике помоћи. Али гдје и дјеца знаду да је срамота држати уз странку, која није народна, ту људи знаду то још и боље. Јер од људи су дјеца научила.

Срби слатинског котара, а нарочито ви Срби брђани, порадите свом снагом да побједи кандидат коалиције д-р Белобрк. Ниједан нека не остане код куће. Сваки глас је скупотијен. А неће се радити о великој разлици у гласовима. Зато је сваки глас још врједнији.

Ласовац (бјелов. котар). Од једног ратара добили смо из Ласовца овај допис: „Извјешћујем Вам, као што ми је и дужност, да овдје код нас и у околици потајно иду неке опћинске особе у села те купе потписе за госп. бившег поджупана Јову Секулића, сада у миру, да се бира за заступника. Говоре да је у коалицији и народни човјек. Но у броју 35 „Срп. Кола“ видимо да није, већ владиновац, мађарон. Моји сељани сада се тргли.

Код нас се говорило да госп. заст. Милан Ројц неће код нас кандидирати него да ће у другом котару бити изабран, и да он *није уз коалицију*.

Молим Вас да у „Срп. Колу“ обавјешћујете нас у напријед ко је за нас и уз С. с. с. и уз коалицију, да се равнати знадемо. Савјетујте нас у напријед вавијек“.

Видите из овог писма како мађарони хоће да завајају наш народ. Купе потписе за мађарона Секулића, а лажу да је уз коалицију. Протурују у исто доба гласове да д-р Милан Ројц није уз коалицију, само да међу народом створе забуну.

Упућујемо све пријатеље да раде и гласају за д-ра М. Ројца, јер он је кандидат коалиције за котар бјеловарски и нико други.

Ратару изборнику хвала на извјештају.

Босански сељак о свом животу.

У босанском сабору прочитао је посланик Петар Кочић, српски књижевник, писмо једног сељака, у ком он описује крвави народни живот. Доносимо га, јер треба да сви знамо како гдје живи српски народ:

„Болујем и копним у грком чемеру и немаштини љутој, од када знам за се. Болан сам, преболан, брате си мој слатки и медено љето моје, онако посигурно не знам, шта ми је, шта ме боли. Само осјећам, да је бољка моја велика и Бог драги зна, има ли јој лијека и илаца. Снага ми је сва утрнула и вредовна, а душа празна, сва исцијеђена ко исцијеђени лимун са мора.

Радим и мучим се ко тешки покајник од ране

воре до мрклог мрака, са звијездом, што но веле, падам, са звијездом устајем.

У прољеће, гављајући, гладан и сувотан, по врлетима за плугом и натапајући сваку бразду сузом и знојем, молим се добром и премилостивом Богу за род и берићет. Преко љета ми се окрави смрзнута душа и ја дркћем и стрепим ко јасиково лишће над њивама својим, а под јесен, кад све срадим у зноју и у суво згрнем, немилосно навали и ала и врана на труд мој и крваву муку моју. Душа ми тада процмили — процмили ко гуја у процијепу, пред очима ми нешто замагли и у ушима зазуји. Али док се обазрем на 'ну своју гладну и голу максумчад, тргнем се, снага ми обамре и само узданем, проклињући живот свој, матер своју и утробу њезину гријешну...

Тако трајем живот и дане и трајаћу до мотике, таква је права под овом правом и судијом.

У стари земан, за турског суда и турске, да кажемо, суданије могло се некако живкарити и прометати. Боже ми прости и Бог је боље даво. Берићета је било у свачем... свачег је било у изобиљу. Свијет је асли био пунијег и ситијег срца. Ага је остављо, царевина није прегонила ни сваку бреспослицу узбијала. Било је за нас, да рекнемо, тежаке, и праве веће. Ако је ђекад тежаку и било криво у чаршији и на суду, било је криво и чаршинлији на селу и планини, гдје косовица суди, па се то некако исправљало и везало једно с другим.

Кажем ти, рођено моје, могло се лијепо живкарити и деверити, а откад заступи ова проклета и црна уку пација, налет је било, све нас у црно зави. Бијели некакви људи у црној ођећи и црним шкрљацима размиљеше се ко мрави по земљи нашој и отроваше нам и земљу и живот. Љетина нам поче издавати, сермија пропадати а у људе уђе некакво проклество и невјерлук. Царевина удари тешке намете, а владике накривше наеро камилавке и ударише у страну од народа. И вјера нам посрну. Замрзну свијет сам на се. Све ти је ту оштро, набусито; није меке ни слатке ријечи. И љубав се и оно лијепо поштење старинско забаци, изгуби, ко да га никад није ни било. Сваком је докундисала ова црна уку пација и црна суданија. Свак се диже, свако тражи неку праву; и поп и калуђер и бег и ага и газда и занатлија, а царевина, сапреле је муке наше на Страшном Суду, сваком по нешто додаје и пружа. Само ми, тежаци, заборављени и забачени, полагано венемо, трунемо и у мукама издишемо. И ми смо се поимали да устанемо, да зајаучемо, али нас увијек изда снага и језик нам се поткрати и над нама се јопет склопи црни мрак и мук. Злоба нас је изјела, немаштина сатрла, голема неправда убила, пак куњамо, ко метиљава марва. Слаби смо, немоћни смо, неумјетни смо.

За турске суданије било је у нас и паметних људи слободна срца. Многи су пашама и везирима на диван излазили и умјели су мудро и слободно енгленисати. Кад заступи Устрија, ми се асли престрависмо и разбисмо ко крдо оваца, кад га курјаци погнају.

Изгубисмо срце, а изгубисмо и памет. Језик нам се завеза, па не умијемо ни двије у накрст пробешједити. Људи, који су некада с пашама и везирима на дивану водили мудре и дубоке енглене, данас тијем људима застаје ријеч у грлу, кад почну бешједити доље у суду с оним голобрадим вузлетом, на коме све трепти и цепти од грдног швапског увијања. (Смијех у сабору). Суди ми, кажем ја, по правди божјој и људској. — Не суди се, вели, у наше царевине по правди, већ по палиграпу. Кад би она судила по правди, не би толике стотине година владала над деветнаест милета и седам осам вјера и закона! — На те бешједе мени се језик завеже, па ни макац. Видим, истину говори и онако је, друкчије не мере бити.

Тако ти је то и на суду и на путу. Одасвуд нас бије мраз и лед и ми венемо и пропадамо ко позни ушјеви од студени. Слијепи смо код очију и блентави код памети, а оковани без синцира. Шта да ти, брате си мој слатки и медено љето моје дуљим и набрајам! Толико ти још кажем, да је наше тежачко живљење само једна, што но веле, дуга тужбалица јада, чемера, патње сиње и невоље љуте“.

Русија.

Петар Велики. (Од 1689. до 1725.) Дјетињство.

Иза оца остао је Петар у старости од 10 година. Одрастао је до момаштва као ниједан цар руски, то јест у потпуној слободи. Царевих руски прије њега били су отхрањивани као у харемима турски царевих, растављени од свијета.

Његова сестра Софија није га марила и кад се дочепала власти, како смо већ споменули, наредила је да Петар с матером живи неколико километра далеко од Москве, у селу Преображенском.

И Петар је растао ту у дивљини као једно дивље дрво. Нико га ничему није учио. Тек 16 година стар научио је читати и писати. Све своје слободно вријеме трошио је он на дјечачке јуначке игре. Од својих вршњака саставио је чете, вјежбао се с њима, под упутом Швабе Тимермана. Кад се Петар упутио у читање и писање, овај Шваба обучавао га је у науци, у колико је био сам упућен у њу. Жељан знања Петар је сам тражио да га уче и последије, кад је био човјек, често је јадиковао: „Ах, да су ме у младости учили, како је требало!“

Кад је у хамбару сеоском видио стари чамац енглески на једра, одмах га је срце повукло да се извјешти у пловљењу. Опет је један туђинац био позван да Петру прави чамце. Сам Петар сјекао је грађу, смолио и катранио чамце, као најнижи радник. И хвалио се својим жуљевима. На тима чамцима вјежбао се опет са сво-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

јим вршњацима у пловљењу и борби на мору. Из Петрових игара војника и морнара изгледа се грдна војска и ратно бродовље руско у касније вријеме.

За играње није Петар бирао само великашку дјецу. Њему је било свеједно: великашко а сељачко дијете. Алекса Мењшиков, шегрт пекарски, био му је најмилији друг. Од њега је послјије начинио кнеза и ђенерала.

И тако су Петру пролазили дјетињски дани у вјечитом послу. Није учио из књига много и жалио је вјечито због тога. Али учио је зато врло много у пракси, на дјелу. Као малену уцијепила му се љубав према непрекидном раду, загријао се за знање и просвјету, плануло му срце за војску, бродовље, море. И он ће, кад одрасте, сав свој вијек посветити томе, да Русији отвори пут до просвјете и знања. А како се то није могло другачије, осим да Русија добије везе са просвијећеним народима на западу Европе, преко мора, до ког јој на југу нису дали Турци, а на сјеверу силна тада држава краљевина Шведска, Петар ће заподјети с њима дуготрајне ратове да освоји обале Црног и Балтијског мора. За ратове треба војска добра, бродовље, вјештих вођа, доста новца. Све то мораће из земље избити Петар, јер тога није било у Русији прије њега, и он је то и избио. Колико је зато требало рада, зноја, размишљања, љутње, очајавања, тешких брига. А све је то поднио овај најславнији цар руски, јер се у младости очеличио за свакакав рад и неприлике.

Тако је Петар дорастао до пуних 17 година. Већ се тада видјело да ће то бити човјек, с којим се неће моћи лако играти шале. Опазила је то и његова сестра Софија, јер су допирали до ње гласови о том чим се Петар бави. И она науми да га уклони са свијета. Но било је касно. Петар за то чује. Брже скупии дио старе војске, па другове с којима се играо војске некад, а сад су се већ били замомчили и биле их двије велике чете, по новом начину европском извјежбане. С том силом удари он изненада на сестру, притјера је да му изда своје главне помагаче, а њу затвори у манастир, а он засједне на пријесто. Било је то у септембру 1689. године. Учинио је то дјечак од 17 година. б.

Из плачних долина.

VII.

Иде зима, иде веселица,
Веселица ал' не весели ме.
Треба круха... треба топла руха,
Знам те, пуста, још од оне зиме.

Иде зима иду благи дневи,
А треба их дочекај' ал' чиме,
Веселице. Овеселила ме,
Знам те пуста још од оне зиме.

Све сам дао из коша и тора,
Све сам дао коме бити мора,
Нек се други мојим знојем хране, —
Зимуј зимо, ал' немој ко лане!

VIII.

О, драга децо мога родног села,
Ја видим ваша препланула лица,
И тешком бригом избраздана чела,
И снажан покрет челичних мишица
О, драга децо мога родног села.

Ја гледам покрет једне чврсте масе,
Предзнаке борбе дуге, величајне,
Ја видим борбу једне крепке расе,
Подвиге њене, и победе сјајне, —
Ја гледам покрет једне чврсте масе.

И крв и безброј телеса без глава,
И чујем како шапћу усне мртве;
„Рађа се зора слободе и права,
Падајте браћо, не жалите жртве,
И крв и безброј телеса без глава!“

Милорад М. Петровић.

Из народа.

Питсбург, Америна.

Нешто о „Раскошу и моди“ Срба у Америци.

За ово мало времена од када боравим у Америци, имао сам прилике да видим, како Срби немилице харче свој тешко зарађени новац.

Срби досељеници ове туђе земље дошли су са задањом да помогну своје код куће, или прикупе парче земље или пак да врате дугове које оставише код својих кућа. Чим наступише на ово тако рекући слободно америчко земљиште, већина их заборави своју кућу, своје родитеље, који их оправаше да их помогну. Те чим се дочепају рада а они не као ваљани људи да своју зараду штеде, па да пошаљу својим родитељима или пако ком новчаном заводу у домовини, да кад се врате, знаду гдје су били и што су били и што су радили, па кад дођу кући, да могу ту своју тешку тековину употребити у корисне сврхе.

Некоји се одма у почетку угледају на Енглеze и Американце, како се они фино носе и чим прве новце стеку, а они с њима за робу, за анцуге по 30 долара, ципеле жуте а лагиране по 5 дол. сат у цеп, а бркове обрију, па онда у салон и у друго бећарење. У томе занемаре и свој рад, те само раде толико да могу живјети, а путни трошак стоји, те тако кајишарима расту 52% камата. И за кратко вријеме дође им

на продају и оно што имају код куће. Отац и мати оскудијевају и остали код куће са свачим.

Некоји опет добро раде, али се одаду великом пићу, те тако раде више година и све им прође узалуд. Неки се одају картању, а највише се догађа да прими један и моду, и карте, и пијанство и са тијем се највише наших људи унесрећи, не само себе него и своју породицу. Кад дође слабо вријеме т. ј. стану послови онда они карташи и они гизде и пијанице што нијесу могли проћи са мање од 10 флаша пиве на дан, кад виде како они који су у простој роби ишли, који су умјерено трошили, на карте нијесу ни гледали, полазе у домовину да походе своје миле и драге, они се спусте те скоро и плачу остајући на милост и немилост америчких чифута, хоће ли им хтјети вјеровати само да се прехране до бољег времена. Не-

који гладују и жедни стоје на штритама, кад други вриједни људи ужинају а карташи и пијанице гледају хоће ли им ко пружити комадић хљеба или тањир чорбе.

Ето браћо, тако ти пролази стотине и стотине Срба у Америци.

Јован Подбрајац.

Јесам ли послао претплату на „Српско Коло“?

Опћ. и школски одбор у Пиносави.

Гости при отварању школе у Пиносави.

Уза слике.

Кад се код нас отварају где школе, наши ратари то не сматрају за неку свечаност и неки важан догађај, а камо ли да би то и прослављали. Но Срби ратари у Србији умију другачије да раде у таквим приликама. Они знаду колики је пријатељ школа човеку, колико ће школа разбити мрак у главама деце њихове и повести их добру. Зато они дан отварања школе знаду и прославити као важан догађај у животу свог села.

У овом броју доносимо слику опћинског и школског одбора у селу Пиносави, који су с великом вољом и љубави радили на подизању своје школе. Готово све сами ратари. Друга слика представља госте које су ратари позвали из других места на прославу отварања своје школе.

Кад се код Срба стану паметно славити овакове славе, а престану се славити славе код којих се само пије, једе и туче, онда ће нам све на боље ићи.

[Савјетујте своје рођане и пријатеље да купују и читају овај лист.

Шта се збива у нас и у свијету.

За „Српско Коло“ послали су нам г.г.: Стево Радујковић, парох из Липовчана 7 К 48 фил. (7 прет.); Бранко Шамић, биљежник из Сурдука 3 К 20 ф. (1 прет.); Јово Седрамац, парох из Нарте 3 К 20 ф. (1 прет.); Васа Т. Вук-братовић из В. Ператовице 3 К 20 ф. (4 пр.); Никола Вујашковић из Миклеушке 1 К 60 ф. (1 прет.); Милован Грба, професор из Крапине 1 К 60 (2 прет.); Манојло Дошен из Широке Куле 1 К 60 (1 прет.).

Нашим пријатељима срдачна хвала!

Д-р Срђа Будисављевић, млади адвокат у Загребу и познати бранитељ Срба „велеиздајника“ дао нам је 20 К, да за тај новац шаљемо бадава годину дана „Српско Коло“ шесторици сиромашних и честитих ратара у Пећанима, родном мјесту породице Будисављевића.

Хвала му најљепша на дару. Молимо ма кога из краја у ком су Пећани да нам јави имена те шесторице ратара.

Петар Петровић пуштен је из затвора у понедељак 3. ов. мј. Пуштен је по рјешидби Банског Стола загребачког. Отишао је исти дан у вече својој кући у село Скрад.

По други пут невин допаде тамнице, на обједе из лажљивих, поганих уста. И по други пут изађе из затвора несломљен, још чвршћи него што је био. Непрестано се смије његово лице и играју његове свијетле очи, као да иде на балове и са њих, а не у тамницу и из ње.

Поздрављамо га радосни и што се достао слободе и што је изишао ван исти и још бољи него је био. А онима који су нашег Петра стрпали у затвор, судиће народ.

Упозоравамо Србе сељаке на оглас „Првог бјеловарског трговачког дионичарског друштва у Бјеловару“, које продаје, осим покућства и шиваћих машина, све ратару потребне пољске машине.

Како смо ми обавијештени, ово друштво продаје само машине најбоље врсти.

Радиналски наметљивци. Од г.г.: Јове Милеуснића и Илије Пријића у Србу, добили смо још у августу допис, у ком изјављују, како им из Н. Сада намећу „Заставу“. Чим су радикали прочитали у „Србину“ допис, у ком неко, због неких малих и мјесних ствари њих двојицу и још неке поименце напада као рауховце, одмах им послаше „Заставу“, мислећи ваљда: „Ти ће сад бити наши“, кад их напада лист с. с. с. „Србин“. Али се варају радикали, да ће они у њихов шугави тор, ако је дошло у мјесту Србу до расцјепа међу људима ради мјесних ствари. Зато нека им не шаљу своје подеране и отрцане „Заставе“. То им поручују сви којима су је слали.

Мислили смо допис донијети једном у цјелини,

па смо чекали кад ће бити мјеста. Али како је лист непрестано претрпан, то га доносимо овако скраћена.

Ратари из Срема у походи код „Српског Кола“. Од неко доба почели су ратари, кад дођу каковим послом у Загреб, да посјећују и „Српско Коло“. Ми се радујемо овом, јер видимо из тог да ратаре све више задовољава наше „Српско Коло“ а и стога, што се из разговора с ратарима може доста тога доброг сазнати.

Скоро су били у Загребу код владе по послу своје земљишне заједнице ратари из Бежаније; том приликом обишли су наше уредништво ратари Свет. Урошевић, Манојло Мачвански и Влада Маринковић. Овај посљедњи претплатио се том приликом на „Српско Коло“.

Колера у Борову. Колера нам се канда све већма примиче. У Борову оболеше од колере 6 особа. Од тога умријеше: Ковачевић Марко, Милка Сремац, Јелена Вршић и Глиша Сремац, а болесни су још Станмир Ковачевић и Илија Кимић.

Дунав је заражен. Подунавци, чувајте се дунавске воде.

Пољопривредне изложбе у Србији. Ове године приређене су у Србији на више страна пољопривредне ратарске изложбе. Једна од тих сад је још отворена у Смедереву. На њој ће се раздијелити ратарима, чији предмети, које изложе, буду најбољи, близу 17.000 К награда.

Уз изложбу приређене су и трке и изложба коња, па ће најбољи коњи добити награда близу 4000 круна.

Овакове изложбе требале би се и код нас приређивати што је могуће више. И то по мањим мјестима у земљи. Овако се подстичу ратари, да се надмећу чије ће жито и стока бити боља. Зато ће све боље пазити код рада и тимарења. А уз то ратари уче гледајући изложена добра жита и марву.

Мути се. Како јављају све новине, склопила је Турска са краљевином Румуњском уговор против Бугарске. Бугарска, да себи олакша, сада настоји да се приближи Србији и Грчкој, а помажу је Русија, Француска и Енглеска, док уз Румуњску и Турску стоји наша држава и Њемачка. Италија стоји по средини, не зна ком би се привољела царству. Све ово слуги на мутна времена у скорој будућности.

Буна у Португалској. У краљевини Португалској букнула је буна, јер је краљ са рђавом владом чинио свакојака насиља народу. Народу је прекипјело и ди-гао се на ноге. Уз народ је пристала и војска. Како новине јављају, краљ је заробљен и биће збачен са престола а краљевство укинато, те проглашена република као у Француској и Сјеверној Америци. Сабор ће бирати на мјесто краља предсједника на неколико година.

Различити начини тамањења пољских мишева.

Пољски мишеви спадају међу највеће непријатеље ратарства, па када се појаве у већим множинама, како је то било 1903. и 1906., начине на пољима грдну штету.

И ове су се године појавили ти глодавци у толиким множинама, да су на многим местима управо опустошили поља, која, пуна мишјих рупа, пружају гледаоцу управо жалосну слику. Особито много штете учинише у равној нашој Славонији. Кад би се мишеви одржали у толикој множини до јесени, били би јесенски усеви извргнути највећој погибелји.

Да се томе злу доскочи, издала је кр. зем. влада наредбу о тамањењу пољских мишева, а а и ми подсећамо своје читаоце на погибел, која им прети од мишева, ако се не даду свим могућим средствима на њихово тамањење.

Навешћемо према „Господару“ нека средства и начине, помоћу којих се могу наши господари решити тих немилих гостију.

1. Сахарин-стрихнин-зоб. Приређује се тако, да се ољуштено зрње зоби ослати са сахарином и промочи са стрихнином. Овако се ослађена и отрована зоб меће у мишје рупе. Мишеви је пождеру, те се отрују. Овакову зоб производи кемичка творница А. Wasmuth & Comp. и Ottensenu код Хамбурга (у Њемачкој).

2. Куживо за мишеве (Löfflerov Bacillus typhimurium). У ово се средство намоче комадићи хлеба те се помећу у мишје рупе. Мишеви, који се наједу тога хлеба, оболе од тифуса и поцркају. И здрави мишеви, дошавши у дотицај с онима, који су на тај начин оболели, добију ту болест, те поцркају. Ово средство није штетно ни за људе ни за домаће животиње. Не делује отровно чак ни на штакоре ни на хрчке. Ово се средство може добити код кр. хрв. слав. земаљског бактериолошког завода у Крижевцима заједно с напутком, како се имаде употребљавати.

3. Фосфор. Од фосфора се и кукурузнога брашна направи каша, у коју се умаче ражена слама изрезуцкана на комадиће дуге 20 цм. Ова се слама тура у мишје рупе, те се ови отрују с фосфором. На тај је начин уништавало пољске мишеве властелинство у Феричанцима.

4. Сличне су фосфорне пилуле, које се могу добити код лекарника I. Sipöczy у Печуху (у Угарској), а употребљавају се тако, да се помећу у мишје рупе.

5. Заразни вирус. Добива се у „Institut Pasteur laboratoires Pasteur Chamberland“, Budimpešta, IV. Andrássy utca 105., где се добију такођер потање упуте о употреби.

Цене за поједина средства нисмо навели,

јер се оне јако мењају. Равнања ради наводимо, да се н. пр. куживо за мишеве издаје уз ове цене (у Крижевцима):

1. Код наруцаба до 3 obroka стоји 1 оброк 1 круну.

2. Код наруцаба преко 3 obroka прва 3 obroka стоје сваки 1 круну, а сваки идући до 10 obroka по 50 филира.

3. Код наруцаба преко 10 obroka сваки се идући рачуна 20 филира.

4. Куживо за тамањење пољских мишева волухарица продаје се прва три obroka уз 1 круну по obroку, а сваки идући по 20 филира.

Један оброк доста је за 2000 комадића хлеба, а то може бити доста за 1 кат. јутро. Према томе ово средство није скупо.

6. Затрпавање мишјих рупа. Код свих горе наведених средстава важно је то, да се отров не меће у све рупе. Велика је већина мишјих рупа празна, па би значило трошити време и новац, кад би се у празне мишје рупе бацао скуп отров. Зато се препоручује, да се што више мишјих рупа ногом или штапом затрпа, а отров меће само у наново отворене рупе.

7. Хватање мишева. Мишеви се могу и ловити те убијати. Прикладан начин за то је овај: У земљу се укопају лонци с трбушлатим (избоченим) странама. У лонац се улије нешто воде али не толико, да би миш пливајући могао из лонца искочити. Лонце ваља сваки дан прегледати, похватане мишеве поводити и поубијати.

Ловити се могу мишеви и на тај начин, да се н. пр. уз меће ископају 40 до 50 цм. дубоки јарци, *горе ужи доле шири*, у које мишеви попадају, па не могу на поље.

Ова се два начина могу и саставити тако, да се у јарке на размак од 13 до 20 мет. укопају лонци.

Уз то је сваком познато, да за хватање мишева имаде zgodних мишоловки. Но такве ће се с успехом у већини случајева моћи употребити само онда, ако мишева нема јако много. Иначе су средства, којима се мишеви трују, много боља и успешнија.

8. Број мишева умањује се и ваљањем тла, особито с бодљикавим ваљком, напашивањем оваца и свиња и убијањем мишева за плугом.

За тамањење мишева најзгоднија је касна јесен и рано пролеће. У то доба нађу мишеви слабо хране, има их размерно мање, него иначе и тамањење је у то доба скопчано с најмањим трошковима.

9. Заједничко тамањење. Тамањење пољских мишева може уродити жељеним плодом само онда, ако мишеве тамане и суседи. То вреди особито за године, у којима се мишеви појављују у великој множини. Ако суседи ми-

шеве не тамане, успех се не може постићи, јер се мишеви шире и прелазе са земљишта на земљиште.

Зато ми нашим земљорадницима особито препоручујемо нека сви сложено и заједно, по могућности у исто време и с истим средствима предузимају тамањење мишева.

За тамањење мишева може се у „мишјим“ годинама, т. ј. кад од мишева прети велика погибел, саставити и посебно поверенство за читаво село, које се онда брине да се мишеви тамане у читавом дотичном окружју. Ту задаћу могу у осталом обавити најбоље сама опћинска заступства, која имаду и средства и начина, да своју одлуку проведу.

Овом се згодом препоручује, да се чувају и штеде непријатељи мишева (уколико сами не чине великих штета), а то су: мачка, лисица, кућна куна, творац, ласица, граностај (*mustela erminea*), кртица, јеж, сова, мишар (*Mäusebussard*), све врсти врана, чавка, чапља, свракопер, рода, змија белоушка, риђовка и др.

Одговори уредништва.

Ст. Комленцу. Стигло нам је 6 К 40 ф. што сте нам послали као претплату на по године за споменуте људе.

Ј. Шк. у Н. На адресу: Управа Хрватског Народа, Загреб, Маровска улица број 11, I. кат, пошаљите поштом 60 фил. и назначите тачно своје име и мјесто, па ћете добити књигу. На вересију не шаљу.

Закон о земљишним заједницама, најновије издање, стоји 3 К 60 ф. Пошаљите тај новац на књижару Лава Хартмана у Загребу и још 20 фил. за поштарину, па ће вам послати књигу.

Можете новац и за једну и за другу књигу послати на нас, па ћемо вам их наручити ми.

На писма без потписа не одговарамо, нити штампамо шта што није потписано.

Т. Б. у Б. св. Ђ. Ми смо ваше писмо уступили Савезу, јер се ми не бавимо новчаним пословима, па вам не можемо ништа јавити у тој ствари.

СРПСКО КОЛО д. д. у Загребу

ПРОДАЈЕ ОВЕ КЊИГЕ:

Пајо Обрадовић:

„Резервирани котар“ цијена Круна 1.—

Коста Мајкић:

„Борба чешког народа“ „ „ 0.80

Сремски самосталци „ „ 0.20

== Све три књиге К. 1.60 франко. ==

Наручују се упутницом.

Штампа: Српска Штампарија у Загребу.

Свака птица своје јату,
Сваки брата (своје брата).

„Српско Братство; задруга за узајамно помагање“

исплаћује не само посмртнину од **К 2.000** (велико коло), од **К 1.000** (средње коло) или од **К 500** (мало коло), него се брине и за сирочад својих редовних чланова.

Српско Братство основало је из свог чистог добитка и прилога изванредних чланова „**Фонд за сирочад Српскога Братства**“. Из тог фонда снабђева се сирочад одјећом и путним трошном, те се предаје или путем „Привредника“ на занате и трговину, или се школује.

Позивљу се Срби и Српкиње из австроугарске монархије, који су здрави, а стари су између 24. и 55. године, да се одмах упишу као редовни чланови (бар у мало коло) у ову добротворну задругу.

Да задруга узмогне **што више српске сирочади спремити за живот**, моли она све **имућније Србе и Српкиње**, да прилажу за дјецу сиромашније браће и сестара, (јер не дао Бог, можда тим и нехотице чинимо добро и својим позним потомцима) те да буду задружни добротвори (приложе бар једампут најмање **К 100**), подупирачи (прилажу сваке године најмање по **К 6**) или прилагачи (прилажу кадгод хоће и колико хоће). — Уписе прима и сва извјешћа дава **Управа (Zagreb, Писа бр. 7)**, па и повјереници, гдје их има.

15

МУШКАРЦИ! Цурење, печење и све болести мехура лијечи сигурно **ГОНТОЛ**, како то **оверовљене** признанице доказују. Гонтол се **једе**, дакле нема **шприцања**. Само 3 лончића без даљњег трошка за 12 круна шаље дневно

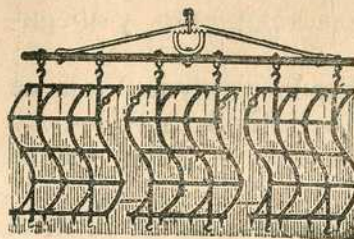
Љекарна САЛВАТОР, Рума бр. 157.
(Славонија). 1198

-- ПРВО БЈЕЛОВАРСКО ТРГОВАЧКО ДИОНИЧАРСКО ДРУШТВО --
У БЈЕЛОВАРУ

препоручује своје богато творничко складиште свих врсти 1534

господарских и шиваћих стројева.

Наши господарски стројеви су из прве обљубљене и најгласовитије

творнице **Ф. и И. Коваржик** из Простејева у Моравској, и шиваћи стројеви су из најгласовитијег фабриката, „**Пфаф**“ и систем „**Сингер**“. За доброту и каквоћу јамчимо. Горње стројеве продајемо за готов новац, као и на оброчно отплаћивање уз творничке цијене и обављамо све по-

правке засјецајуће у ову струку брзо и јефтино у властитој радионици

Управа.

Одговорни уредник: **Буде Будисављевић.**